

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 2. juuli 2019
(OR. en)

10745/19
ADD 1

LIMITE

ENER 397
WTO 190
FDI 20

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9305/19 + ADD 1
Teema:	Läbirääkimisjuhised energiaharta lepingu ajakohastamiseks - Vastuvõtmine

Lisa sisaldab eespool nimetatud ja dokumendis 10745/19 esitatud nõukogu otsuse
läbirääkimisjuhiseid.

LÄBIRÄÄKIMISJUHISED ENERGIAHARTA LEPINGU AJAKOHASTAMISEKS**Läbirääkimisprotsess**

Liitu esindab läbirääkimiste ajal komisjon. Kooskõlas aluslepingutes sätestatud lojaalse koostöö ja välistegevuse ühtsuse põhimõtetega, kooskõlastavad läbirääkimistel osalevad liit ja liikmesriigid oma seisukohad täielikult ja tegutsevad läbirääkimiste käigus sellele vastavalt.

Käesolevad läbirääkimisjuhised ei piira aluslepingutes sätestatud pädevuste jaotust liidu ja liikmesriikide vahel.

Energiaharta lepingu osalistest liikmesriigid kasutavad oma hääleõigust ning väljendavad end käesolevate läbirääkimisjuhiste ja varem kokku lepitud ELi seisukohtade kohaselt.

Läbirääkimiste sisu**A. LEPINGU LAAD JA KOHALDAMISALA**

Läbirääkimiste eesmärk on ajakohastada Lissabonis 17. detsembril 1994 osaliste (sealhulgas Euroopa Liit (EL) ja selle liikmesriigid¹) allkirjastatud energiaharta lepingu sätteid, mille tulemusel peaks valmima leping, millega luuakse ajakohastatud energiaharta leping.

Energiaharta lepingu osalised leppisid 2018. aasta novembris toimunud energiaharta lepingu ministrite konverentsil kokku ajakohastatavate teemade nimekirjas².

¹ Itaalia taganes energiaharta lepingust alates 1. jaanuarist 2016.

² https://energycharter.org/fileadmin/DocumentsMedia/CCDECS/2018/CCDEC201818_-_STR_Modernisation_of_the_Energy_Charter_Treaty.pdf

B. LEPINGU KAVANDATAV SISU

Üldpõhimõtted ja eesmärgid

Ajakohastatud energiaharta lepingu eesmärk peaks olema hõlbustada energiaspektori investeeringuid energiaharta lepingu osaliste vahel kestlikul viisil, luues sidusa ja ajakohastatud õiguslikult siduva raamistiku, mis tagab õiguskindluse ja investeeringute kõrgetasemelise kaitse.

Ajakohastatud energiaharta lepingu eesmärk peaks olema selgete reeglite kehtestamine hulgas investeeringutega seotud küsimustes. See omakorda võimaldab energiaharta lepingu osalistel tugevdada energiaspektori institutsioonilist suutlikkust, riiklikku poliitikat ja õigusraamistikku.

Ajakohastatud energiaharta lepingus tuleks selgitada, et EL võib nõuda, et siseturul tegutsevad kolmandad riigid järgiksid kohaldatavaid liidu ja liikmesriikide õigusakte, sealhulgas neid, mis käsitlevad keskkonna- ja ohutuspoliitikat.

Ajakohastatud energiahartas peaksid olema kajastatud kliimamuutuste ja puhtale energiale ülemineku eesmärgid ning see peaks aitama saavutada Pariisi kokkuleppe eesmäärke.

Investeeringute kaitse

Läbirääkimiste käigus tuleks viia energiaharta lepingu investeeringute kaitset käsitlevad sätted kooskõlla ELi ja selle liikmesriikide hiljuti sõlmitud lepingute ajakohaste standarditega, ning kohandada energiaharta lepingut uute üleilmsete poliitiliste ja majanduslike muutustega (sealhulgas energiasektoris).

Ajakohastatud energiaharta lepingu investeeringute kaitse standardite eesmärk peaks jätkuvalt olema investeeringute kaitse kõrge tase ning sätted, mis tagavad investorite ja lepinguosaliste investeeringute õiguskindluse teineteise turgudel.

Ajakohastatud energiaharta lepingus tuleks selgelt määratleda hõlmatud investeeringud ja investorid. Investori määratluses tuleks selgesõnaliselt välistada need investorid ja ettevõtjad, kellel puudub sisuline äritegevus päritoluriigis, tegemaks selgeks, et riilifirmadel ei ole võimalik energiaharta lepingu alusel vaidlusi algatada.

Ajakohastatud energiaharta lepingus tuleks selgesõnaliselt kinnitada energiaharta lepingu osaliste õigus võtta meetmeid selliste õiguspäraste avaliku poliitika eesmärkide saavutamiseks nagu tervishoid, ohutus, keskkonna- või avaliku kõlbluse kaitse või sotsiaal- või tarbijakaitse („õigus kehtestada õigusnorme“). Kooskõlas ELi muudetud lähenemisviisiga investeeringute kaitse kohta tuleks selgitada, et investeeringute kaitset käsitlevaid sätteid ei saa tõlgendada lepinguosaliste kohustusena oma õigusakte mitte muuta, sealhulgas viisil, mis võiks negatiivselt mõjutada investorite kasumiootusi. See peaks sisaldama riigiabi käsitlevaid sätteid kooskõlas kehtivate ELi lepingutega.

Ajakohastatud energiaharta leping peaks hõlmama asjakohaseid investorite ja investeeringute kaitse standardeid, mis on kooskõlas ELi õiguse ja ELi muudetud lähenemisviisiga investeeringute kaitse kohta, eelkõige järgmist (mitteammendav loetelu):

- enamsoodustusrežiimi võimaldamine, mis energiaharta lepingu raames hõlmab ka võrdset kohtlemist;
- õiglase ja erapooletu kohtlemine ning täielik kaitse ja turvalisus („kõige kindlam kaitse ja turvalisus“), mis on tõlgendamise huvides asjakohaselt piiritletud;
- sundvõõrandamine, sealhulgas otsene ja kaudne sundvõõrandamine, mis on asjakohaselt määratletud, et selgitada kaudse sundvõõrandamise olemust;
- katuseklausel: katuseklausli kohaldamisala selgitamine, mis sisaldab „konkreetsed“ või „kirjalikke“ kohustusi ja hõlmab üksnes valitsuse ülesannete täitmisel esinevaid lepinguliste kohustuste rikkumisi;

- ülekanded: investeeringutega seotud tasuta ülekannete võimaldamine koos asjakohaste erandite ja kaitsemeetmetega rahaliste raskuste või kriiside korral ning
- eeliste keelamine: keelaval lepinguosalisel lubatakse võtta või säilitada meetmeid, mis on seotud rahvusvahelise rahu ja julgeoleku (sealhulgas inimõiguste kaitse) säilitamisega ning millega keelatakse tehingud kõnealuse investori või hõlmatud investeeringuga.

EL osaleb ajakohastatavate teemade nimekirjas tuvastatud vaidluste lahendamise küsimustes (põhjendamatud nõuded, läbipaistvus, kulude tagamine, kahjude väärtuse hindamine ja kolmandate isikute rahastamine) kooskõlas ELi lähenemisviisiga liidu investeeringute kaitse lepingutes ning UNCITRAL WG III-es ja ICSID-is võetud ELi seisukohtadega, tagamaks kõnealuse lähenemisviisi kajastamise ajakohastatud energiaharta lepingus.

Igal juhul peaks EL püüdma tagada, et käimasolevaid mitmepoolseid reforme investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamisel, näiteks UNCITRAL WG III-es ja ICSID-is, kohaldatakse ka energiaharta lepingu suhtes. See hõlmab püüdlust tagada, et tulevane mitmepoolne investeerimiskohus kehtiks ka energiaharta lepingu puhul.

Euroopa Liit võib pidada läbirääkimisi kõikide ajakohastatavate teemade nimekirjas olevate küsimuste üle, tehes seda kooskõlas kõnealuste läbirääkimissuuniste ja ELi lähenemisviisiga liidu investeeringute kaitse lepingutes. Samuti tagab ta, et kõik Euroopa Liidu poolt kokkulepitud reeglid või kohustused oleksid kooskõlas ELi õigusraamistikuga.

Kestlik areng ja ettevõtja sotsiaalne vastutus

Ajakohastatud energiaharta leping peaks sisaldama sätteid kestliku arengu kohta, sealhulgas kliimamuutuste ja puhtale energiale ülemineku kohta, kooskõlas Pariisi kokkuleppe ning hiljuti sõlmitud ELi lepingute ja ELi seisukohtadega käimasolevates läbirääkimistes. Samuti peaks see aitama edendada inimõigusi ja rahvusvahelisi tööstandardeid, sealhulgas läbipaistvust ja ettevõtete sotsiaalset vastutust / vastutustundlikku ettevõtlust käsitlevate sätete kaudu.

Piirkondliku majandusintegratsiooni organisatsioon (REIO)

EL ei toeta REIOt käsitleva sätte muutmist energiaharta lepingu ajakohastamisel. Kui läbirääkimised peaksid hõlmama ka REIO sätet, peaks EL tagama, et ajakohastatud energiaharta sätte eesmärk jääks selliseks, et ükski energiaharta lepingu sätte ei oleks sõnastatud nii, et energiaharta lepingu osaline, kes on ka mõne majandusliku integratsiooni lepingu osaline, oleks kohustatud laiendama mõnda majandusliku integratsiooni lepingu osaliste vahel kehtivat eeliskohtlemist mõnele teisele energiaharta lepingu osalisele, kes ei ole kõnealuse majandusliku integratsiooni lepingu osaline.

Eelinvesteeringud

EL ei toeta energiaharta lepingu ajakohastamist eelinvesteeringute seisukohaste, kuna keskenduda tuleks investeeringute kaitset käsitlevatele sätetele. Kui läbirääkimised peaksid hõlmama ka eelinvesteeringuid, peaks EL olema vastu sellele, et eelinvesteeringuid käsitlevate sätete puhul kohaldatakse vaidluste lahendamise menetlust.

Transiit

Transiiti käsitleva peatüki sätteid tuleks selgitada, et võtta paremini arvesse kolmandate isikute juurdepääsuõigustega integreeritud energiaturgude nõudeid, nagu on ELis.

Gaasiga seoses tuleks selgitada, et energiaharta lepingu mõiste „transiit“ ei ole vastuolus avatud juurdepääsu ja piiranguteta gaasi vahetamise põhimõttega ilma territoriaalsete piiranguteta, kusjuures energiaalane kauplemine põhineb virtuaalsetel voogudel, mitte füüsiliste molekulide vahetamisel, nagu seda kohaldatakse ELis. Kõik Euroopa Liidu poolt kokkulepitud reeglid või kohustused peaksid olema kooskõlas ELi õigusraamistikuga ja ELi rahvusvaheliste kohustustega, eelkõige seoses kolmandate isikute juurdepääsuõiguse ja taristu kasutustasudega.

Mõiste „harta“ määratlus

Määratlus on oluline energiaharta lepingu mitme põhisätte puhul. 2015. aastal võeti vastu rahvusvaheline energiaharta, et ajakohastada algset 1991. aasta Euroopa energiahartat. Energiaharta lepingu osalised ei suutnud kokku leppida, kas energiaharta lepingus sisalduvat viidet hartale võiks käsitada ka viitena rahvusvahelisele energiahartale. EL pooldas sellist tõlgendust. Seepärast peaks ajakohastatud energiaharta lepingus sisalduv harta määratlus hõlmama ka 2015. aasta rahvusvahelist energiahartat.

Mõiste „energiasektori majandustegevus“ määratlus

Energiaharta lepinguga hõlmatud investeeringud peavad olema seotud „energiasektori majandustegevusega“. Selline majandustegevus on seotud toodete ja materjalidega, mis põhinevad peamiselt fossiilkütustel (loetletud energiaharta lepingu EMI lisas). Määratlus ei tohi hõlmata uusi investeerimissuundumusi, eelkõige seoses taastuvenergia, energiatõhususe vahendite ja energiasektori käimasoleva digiteerimisega. Seepärast peaks ajakohastatud energiaharta leping sisaldama „energiasektori majandustegevuse“ sellist määratlust, mis võimaldab tegeleda ohutu ja kestliku vähese CO₂-heitega ning digitaalsemale ja tarbijakesksema energiasüsteemile ülemineku probleemide ja võimalustega.

Aegunud sätete väljajätmine

Energiaharta lepingu sekretariaat palus käsitleda ajakohastamise käigus ka lepingu aegunud sätete küsimust. Kuigi see ei ole ELi prioriteet, võib see parandada energiaharta lepingu loetavust, mistõttu võiks kaaluda aegunud sätete välja jätmist.
